

Historiska Nyheter

SPECIALNUMMER OM OLGA & INGEGERD • STATENS HISTORISKA MUSEUM 2004-2005 • PRIS 20 KR

Olga & Ingegerd – Vikingafurstinnor i öst • Viking Princesses

Innehållsförteckning/Contents

Inledning/ Foreword	2
MARGARETA ÅRTTUS SORLMAN Öst- och västkyrkan och kristendomens spridning norrut	4
<i>The East and West Church and the spread of Christianity northwards</i>	
Godfridska minnen av vikingars färder i österled	8
<i>Testimony from Godland island of Viking journeys east</i>	
Kristna kvinnor i 900- och 1100-talets Polock	10
<i>Christian women in 10th and 11th century Polotsk</i>	
ELISABETH LÖFVITRAND Olga: himmeriska och helgon / <i>Olga: emperess and Saint</i>	12
Helgon i den ortodoxa kyrkan / <i>Saints in the Orthodox Church</i>	14
Jef A. JAKOVLEVA Nytt gravfynd från furstinna Olgas tid i centrala Polock	18
<i>New burial finds in central Polock from the time of princess Olga</i>	
CATHARINA INGELMAN-SUNDBERG Inggerd – en brida i det politiska spelet / <i>Inggerd – a pawn in the game of politics</i>	21
RUNE EDENBERG Blideexperiment ger nya syn om färder i österled	26
<i>Travel experiments provide new findings on journeys east</i>	
STEN TISCH Stadsplan och stadsbyggnad i Sigtuna och Kiev	30
<i>Town planning and town building in Sigtuna and Kiev</i>	
PRINZ ANTONIOSHCHUK Vikingarna – ruerna – varjagerna / <i>Vikings – the Rus – Varangians</i>	36
Kristna nordbor i Rus / <i>Scandinavian Christians in Rus</i>	40
Ruser och varjager i Kiev / <i>The Rus and Varangians in Kiev</i>	46
G. L. IVAKIN Skandinaviska gravfynd i Kiev / <i>Scandinavian graves found in Kiev</i>	50
I. I. MOVTJAN Vringsgrav i Kiev / <i>Royal guard grave in Kiev</i>	54

Öst- och västkyrkan och kristendomens spridning norrut

MARGARETA ATTÍUS SOHLMAN

PÅ 300-TALET EFTER KRISTUS hade Rom spelat ut sin roll som administrativt centrum i det romerska riket, och medelpunkten försköts österut. Den nygrundade staden Konstantinopel (år 324) vid Bosporos blev metropoli i öst, och ett *andra Rom* hade därmed skapats. Kejsaren Konstantin erkläre officiellt den kristna kyrkan och lät även döpa sig på dödbädden år 337.

År 395 var det kristna riket i praktiken splittrat i ett väst- och ett östromerskt rike, med två skilda administrationer och olika överhöghetskejsare. Östra och västra riket blev i väst latin och i öst grekiska. Den kristna kyrkan var ännu gemensam och följde den nicenska trosbekännelsen (samlad 381). Väst hade en dynamisk kyrka i troarsäkra, medan öst ville bevara mystiken. Den heliga trosskriften var och berde förhållandevis östkyrkan, omöjligt att intellektuellt enas. Här fanns utrymme för den grekiska mallen för latinska och det bysantinska språket, som med tiden värdades och skiljades från den latinska bysantinska mallen. År 1054 bannlystes Vatikanens påve och Östromers patriark värdades och varandra kyrkor.

Den tidiga missionsverksamheten
Redan under bysantinska tiden utövar kyrkan väst- och östkyrkan mission. Påven skickar sina missionärer för att förmedla religiösa texter skrivna på latin. I den bysantinska världen var grekiskan det dominerande språket. Här fanns dock tidigt en tolerans mot olika folk-

Det romerska imperiet delades i ett Östrom och ett Västrom år 395 efter kejsar Theodosius I:s död.

Following the death of Emperor Theodosius I the Roman Empire was divided in AD 395 into East Roman and West Roman Empires.

språk och när de latinska folken fick den religiösa texten från Bysans, var de medlems på språkligt gränslinje.

De första latinska missionerna var de två bröderna Konstantinos, vars munknamn blev Kyriakos och Metrodoro. De kom från Slonik och var verksam i Konstantinopel. På kejsarens befallning konstruerade dessa bröder ett såvikt alfabert med utgåspunkt i det grekiska. Det nya alfabetet fick namnet det kyrilliska, och det språk de religiösa texterna redovisades på kallades kyrillavärd.

Bröderna missionsverksamhet inleddes i början av 800-talet med en missionsresa till det Stormåhrenska riket, som hade slävt befrielse.

Det är intressant att notera, att dessa latinska missionärer följt bysantinska kyrkan. Därför Västerns kyrkliga lagar, och de kom att kallas *latinska kyrkan*. De äro som de äro heliga i den ortodoxa kyrkan, och påven Paulus II utnämnde dem till några år sedan till *Exemplar av kyrillavärd*.

När blev även kyrkan tillgä, att under

den första kristna tiden, när kyrkan ännu var oöppnad, arden inte stod mellan väst- och östkyrkan utan mellan kristendomen över huvud taget och hedendomen.

Kristendomens spridning i norr

I slutet av 800-talet hade Stormåhren och Böhmen kristnats från Rom, trots Kyriakos och Metrodoro's tidigare mission, medan Serbien och Bulgarien närliggande den ortodoxa kyrkan. I slutet av 900-talet hade Polen kristnats från Rom, och år 988 var Kievruset ortodoxt kristet, följande *Nikéens kyrkan*.

Kristendomen spred sig sedan norrut till andra ryska städer. Redan i mitten av 1000-talet var kloster i Valamo uppförda på en ö i Ladoga sjön, och i slutet av 1000-talet var den kristna tron och de första bysantinska religiösa texterna kända i nordliga delar av det ryska riket. De två angivande förtenderna Pskov och Polotsk kristnades kort efter Kievruset i början av 1000-talet.

Kievruset var ett mycket vidlyggt och glestbefolkat område, som väster gränsade till finska trakter och i öst och syd till Novgorodriktet, som det även mer eller mindre officiellt låg under. Här gick kyrkliga skarpa gränser mellan öst och väst, och i början av den kristna tiden hölls en del av befolkningen till den ortodoxa kyrkan, medan andra kyrkor kom att tidigt ingå i den västliga kyrkan. Kristendomen skedde i en över en natt, utan det var en mycket lång och långsam process, som ibland även rådde ut för olika lagstävlingar i kyrkan. Samma försök till att ge kyrkan en enda kyrka. När kyrkan Olaf Sköglövning låg på sig i Helsingfors, så som, i slutet av det 1000-talet, innan den processen var avslutad.

Rus kristnats

Nikéens kyrkan bekräftar på ett mellan- och ofta dränkitt sitt hur värdig, värdigställning och slaver blandades, gifte sig och gav upphov till nya städer, som med tiden blev tillgängliga för kyrkan. På så sätt uppkom efter blott

The East and West Church and the spread of Christianity northwards

MARGARETA ATTÍUS SOHLMAN

DURING THE FOURTH CENTURY AD, Rome had played out its role as administrative centre in the Roman Empire, and the focal point of the empire shifted eastwards. The newly founded city of Constantinople (AD 324) on the Bosphorus became an eastern metropolis, thus forming a *second Rome*. The Emperor Constantine officially acknowledged Christianity and accordingly in the late 300s was inspired on his behalf in AD 337.

The Christian Roman Empire was finally split into an East and West Roman Empire in AD 395, with two separate administrations and also usually two different emperors for the eastern and western halves. The language in the Christian church was as yet united and followed the Confession of Nicea (ratified AD 325). The view of Church dogma in the West was dynamic, while the East wished to retain greater mystery. According to the Eastern Church, the Holy Trinity was, and should always remain, beyond intellectual penetration. And it is here that the rift between Latin and Byzantine outlooks originated. In time the rift deepened and eventually led to a final break between the two churches. In 1054 the West Roman Pope and the East Roman Patriarch excommunicated one another and one another's churches.

The spread of Christianity northwards

Despite the earlier mission of Kyriakos and Metrodoro, by the end of the 800s Great Moravia and Bohemia were Christianised from Rome, while Serbia and Bulgaria now belonged to the Orthodox Church. Poland was Christianised from Rome by the end of the 900s, and the Primary Chronicle relates that the principality of Kiev (Kyiv) became Orthodox Christian in AD 988.

Christianity then spread north from Kiev into other Rus' tribes. By the middle of AD 1000, the monastery of Valaam was established on an island in Lake Ladoga, and at the end of the 1100s Christianity and the first Byzantine religious texts were known in northern

named Kyriakos (Cyril) and Methodios. They were from Thessaloniki and active in Constantinople. At the command of the Emperor, these brothers built up a Slavic alphabet based on Greek. It received the name Cyrillic, and the language of the religious texts was termed Church Slavonic.

The missionary activities of the brothers commenced in the early 860s with a mission to Great Moravia with a Slavic priest.

It is interesting to note that these Slavic missionary brothers are sometimes said to have been, by both the Catholic and Orthodox Churches. They became the patron saints of Moravia and became known as the *apostles of the Slavs*. They are honoured as the last saints of the undivided Church, and a few years ago were declared *patron saints of Europe* by Pope Paul II.

It should perhaps be recalled that during the first period of Christianity, when the Church was as yet undivided, the battle stood not between the East and West Churches, but rather between Christianity *per se* and the heathen world.

Both the East and West Churches pursued missionary activities from the Church's earliest times. The Pope sent forth his missionaries bearing scripts in Latin. Greek dominated the Byzantine world, but there was early tolerance here toward regional languages, and when the Slavs received their religious texts from Byzantium they were in Slavic.

The first Slavic missionaries were the two brothers Constantine, & monks

MARGARETA ATTIVUS SOHLMAN

IPolack regerade varjagen Rogned. (Ragnvald), samtligt som Vladimir var forfarste i Kiev. Vladimir var emittat till gäldde kvinnor, förmållare gamle Nestor, och nu eftertraktade han Rogned. datter Rogned (Ragned). Han avstade dock han begär att få henne till maka. Därför anstift Vladimir Polack, valdtrog Rogned inför hennes skickslagna följder och lät mördare blida Rogned och dömda två söner. Vladimir förde med sig Rogned till Kiev, där han födde honom två döttrar

Christ the Lord, Dei's deity? Mid-12th century mural painting, Sapaoyaya Tsarkva, Pskovsk. Gifted from later centuries has left its mark.

Ödine Förlag AB, Väby 1993.

MARGARETA ATTIVUS SOHLMAN

and four sons, of which Yaroslav eventually became regent of Kiev and received the epithet "the Wise". After being baptised in year 988, he took Anna as a sister to

Almost a century later another eminent Christian woman was active in Belarus. This was Sofia Dabramina (AD 1701-1773), of royal line. Early on she founded a nursery which became both a spiritual and cultural center in Belarus. It included a library, school, and workshops for icon-making and embroidery for the poor. The first Slavic woman to be canonized and is prayed to in modern times as the first saint of Belarus.

Efrosinya's small monastery church "Spasnyakovskye works" can still be seen on the outskirts of Polotsk. Through the pale murals of the interior gleam wonderful light paintings in their original colour. No signs of the activities of heavy-handed restorers. Clear signs, however, of the lively genius of contemporary visitors.

Margareta Attilius Sahlman conducts research into Slavic cultural history with focus on the meeting between eastern and western cultural traditions. Subjects for her books include the world of the Inca, Slavic book printing, and western European interest in medieval Russia.

Matti Mecklin Nyheter - Olje och Inger 11

Olga: hämmerska och helgon

ELISABETH LÖFSTRAND

"Du övergav avgudadyrkans förutelse och följde Kristus, den adödlige brudgummen, o, du gudomligt visa Olga, du som fröjdar dig i Hans boningar, bud ständigt för dem som i tro och kärlek aktar ditt minne."

SA JUNGER MAN I DEN RYSKA ortodoxa kyrkan varje år den 24 juli, då furstinan Olga (Helga/Helena) minne firas – Olga som bland helgonen har rangen av "den apodiktisk". Hon var Rus (Kievriket, Forryska rikets) första kristna härskare, och liksom apodiktarna agerade hon det kristna budskapet bland hedningarna. Olga:s biografi är ett skeddligt exempel på det normskifte som den kristna läran förde med sig.

Hon var troligen född i trakten av Polov (nära dagens Estland) omkring 890. Hittills var en av utsväviga som förband Skandinavien med det Byzantiska riket, och man tror att hon var född i en stormansfamilj av nordslav härkomst. Namnet Olga är en försvakning av det nordiska Helga. Den ryska Nærordenslärkan berättar att Kievs första krig – som till slut – år 903 tog hennes till sin slut.

Några gång Olga nämns i krönikan har det gått 40 år och hon är nybliven änka. Igor är blivit dödad under en härskant skettutövning. Hon folkstammen detsamma. Det är nu Olgas uppgitt att hennes sin makas död, och hon gör grundligt till vilga. Hennes eftermäle är att hon är "den visaste men även "den lidigaste av kvinnor". Derseljänta, som naturligtvis är medvetna om blodhändens krav men misshandlar Olgas kapacitet, gör gång på gång i hennes illor. Deras utövning är att de ska ockupera Olga genom

Photo: Konstantin Vlasov and Vladimir Vereshagin

ning säger de: "Vi rider inte till häls, vi går inte till frist, utan här oss i vår bäl." Vill framman på polstugan den kasta de tillammans med hästen i en stor grupp och blir levande begravna.

Här har man sett ett bevis för Olgas nordiska härkomst. Olga iscensätter en parodi på begravning, en sed som var känd från Skandinavien.

Några grupp av ständehud möter ett likande bde. De erbjuder ett beundrad innan Olga ska to emot dem. Så befäller hon att dörren skall låsas och att bastun ska antändas från dörren. "Och där brann de alla inne".

Olga läsa nu acceptera frieriet men begär att förfärligast vid sin mans grav. Hon vill också att gravol ska hållas och ber detseljänta brynga mycket mjölk "i staden där i dögite min man". Under gravollet håller sig Olga min nyktra men ser till att detseljänta blir ordentligt druckna. Försen slutar med ett blodbad på femman detseljänta.

Åter dörp är 946, där Olga och hennes son Svyatoslav ut i krig mot detseljänta. Dessa har nu förskallt vart de har utgå med och förskallar sig i sin huvudstad, som utsträtt för en krig och plågans tillgång. Nu är det här gått minne de inmängda alla tro

Byzantisk fresk från 1020-talet, Sofia-katedralen, Kiev. Anas via Vladimir Uga.

Byzantine fresco from 11th century, Sofia Cathedral, Kiev. Assumed to depict princess Olga.

Photo: Konstantin Vlasov and Vladimir Vereshagin

till Olgas ord: "Jag vill inte hämnas mer – jag vill endast att bli skatt av er. Nu har ni verkligen hänning eller påverk, ge mig från varje gård tre dvor och tre sparvar!" Deras juerna blir glada och villjar henne begårun. Men i källningen låter Olga binda brinnande friska vid flagarnas ben och släpper dem. Och dvornas och sparvarna flög till sina riktan, dvornan till dvärlagen och sparvarna under taksparrarna; och så antändes dvärlagen, förddadborna, ladorna och höddellarna, och det bruns inte en gård där det inte brann." Minnsikorna flydde ut ur staden. En del blev ihjälslagna, andra togs som trillar och resten fick sanna kvar för att betala skatt.

Igor död var nu himna d. Samhallens heder sködes hade följt på ett exemplariskt sätt. Nestor skrifvans nedtecknare berättar om dessa händelser upphärdigt och skälige, utan kommentarer. Olga, som styrde riket i egenkap av förmyndare för sonen Svyatoslav, blev nu en klok hinkarinn. Hon friserade en beständ skattnad från upphärdigt der i stället för som tidigare indrivning Patriarken undervände henne som böb.

Det var patriarken själv som döpte Olga, vilket för oss som en stor föra och som ett tecken på respekt för hinkarinnan från det okända landet i norr. Patriarken undervände henne som böb,

fara, barmhärigheter och ett rent leverne. Enligt Olgas helgonberättelse stod hon "med sånt huvud och likom en tramp såg hon i så hans ord". Från och med nu är hennes uppgift att följa de kristna barmhärighetstidelen.

På vägen hem till Kiev lär Olga träffa bort avgudabilder och ställa upp stenkrön, vid vilka "till hedrin gernas lärer dom många under skedd". Men till Olgas stora sorg förklarar hennes son Svyatoslav en svetten bedning. "Hur skall jag ensam ta emot en annan lag? Men hind skall drakta åt mig", gernalde han an Vladimir som år 988 införde kristendomen i det ryska riket.

Den heliga Olga dog den 11 juli (enligt vår nuvarande tideräkning 24 juli) år 969. "Och hon var förberdd för ett kristet land, likom morgon glämnar är för solen och liksom grynningen för ljuset."

Olga som hämnade i Nizhny Novgorod (1889) av G. Chabukava, Omsk) och ur den heliga Olgas helgonberättelse.

Olga förest från Moskva. Olga fresco från Moscow.

Helgon i den ortodoxa kyrkan

Helgon spelar en viktig roll i det ortodoxa fromhetslivet. Ett helgon är en död man eller kvinna som framfört ett ratfärdigt liv och ständigt försvarat de kristna idelen och därför särskilt vördas av kyrkan.

Helgonen framstår de moendes böner till Gud och ger dem större kraft. Man tillber alltså inte ett helgon – helgonen är en förmedlare och kan på så sätt uppfattas som en god vän, en närstående, som lyssnar på dina böner och bär dem vidare.

VÄRDE DAG UNDER ÅRST FÅR kyrkan minnet av ett stort antal helgon. Dessa namn är införda i två minnadsböcker. Här finns levnadsbeskrivningar och hymntexter. Kyrkan har inte möjligheter att uppmärksamma alla helgon i lika mån. Exempelvis minns den heliga Olga (Helga/Helena) en

främstidande plats mellan den heliga Anna (högern/finna) plats är mera blygsam. Men till bilden är här tymer dikats. För en stor mängd helgon har man gemensamma texter.

Västminnska som döps den ortodoxa kyrkan är uppkallad efter ett helgon. Därför har större delen av den

Olga: avenger and Saint

ELISABETH LÖFSTRAND

You did yourself some genuine images and felt, based Christ, the eternal Redeemer, O must divide with Olga, speaking in His Kingdom, pray ever for those who with faith and love do cherish thy memory

This prayer is sung in the Russian Orthodox Church each year on July 24, in princess Olga's (Helga/Helena) memory – Olga who among saints has the rank of equal-to-the-apostles. She was the first Christian ruler of the principality of Kiev and as such the apostles spread the Christian message among heathens.

The biography of Olga represents a case example of the change in norms brought by Christian teaching. She was most likely born near Plov (close to modern Dnipro) around AD 920. One of the waterways linking Scandinavia with the Byzantine Empire flows by, and the belief is that she was born in a disreputable family of Novgorod, the same Olga who is mentioned in the Russian Primary Chronicle. The Russian Primary Chronicle tells how her father, prince of Kiev, son of Rurik, took her for his spouse in year 909.

She is not mentioned in the Chronicle again until 40 years later, then as a recent widow. Igor had been killed during a berry-handed tribute collection among the Drevlians people. It is now her task to avenge her husband's death, and this she does in a thoroughgoing manner. Her pathosuous reputation is not only that of "wise," but also "most cunning" of women. The Drevlians are of course aware of the demands set by blood feud, but misjudged the capacity of Olga, repeatedly falling into her traps. They calculate rendering Olga harmless by marrying her off to their own prince Mal, and they send as of their best men to announce the offer of marriage. Olga keeps face and agrees with the men that the following day they are to come to her in the palace. Upped by her, they say: "We will not ride on horses, nor gons but carry us in our boat." On reaching the palace courtyard they and their boats are together picked into a large pit to be buried alive.

Here proof has been presented of the Nordic origins of Olga. She stages a parody of a boat burial, a custom known from Scandinavia. The next group of men and women meet at her fate. They are offered to bathe in a bathhouse prior to audience with Olga. She then commands that the door be locked and the bathhouse be set alight at the door. "So the Drevlians all burned to death." Olga then pretended to accept the marriage proposal, but requests first to weep at her husband's grave. She also wishes for a funeral feast and requests that the Drevlians brew quantities of mead "in the city where you killed my husband". Olga's men remain sober at the feast while the Drevlians get thoroughly drunk. It ends with a bloodbath of 5,000 Drevlians. The following year, AD 946, Olga and her son Svyatoslav launch a force against the Drevlians. The latter now realize who they are dealing with and surrender themselves in their majority. Olga's men are now obliged to build Olga a new house and she says: "I do not desire further vengeance." She tells them they have neither booty nor fun. "(But) give me three pigeons [...] and three sparrows from each house." The Drevlians agree and grant her request. But at dusk Olga had burning tinder bound to the birds' legs, and then released them. "And the birds flew to their nests, the pigeons to their cozes, and the sparrows under the eaves, where upon the drevlians, the coops, the porches and the hennery were set on fire." No house was spared from fire. People fled from the city. Some were beaten to death, others were taken into slavery, while those remaining had to stay and pay tribute.

The death of Igor was now arranged. Society's code of honour had been followed in exemplary manner. The action of the Russian Primary Chronicle relate these events soberly and in matter-of-fact manner, without comment.

Olga now governed the principality as regent to her young son Svyatoslav, and became a wise ruler. She settled a specific taxation with fixed levy periods instead of the previous collection by pillage and plunder. "As householders to a large household she was responsible for everything and everyone."

The turning point in Olga's life came in AD 955: she received Christian baptism in Constantinople in the name of Helena. It is in the light of this event we are to see the under-current of approval which embellishes, despite all, the account given by the Primary Chronicle of Olga. The description of her stay in Constantinople is told in somewhat glowing terms: through her comeliness and wisdom, Olga makes such a deep impression on the emperor Constantine Porphyrogenitus that he wishes to marry her. By this time she must have been around 60 years old. She turns down his hand in extremely careful fashion, requesting him to be godfather at her baptism. Whereupon she is lost to him – godfathers are counted sacrosanct in the East Church, making marriage impossible.

Olga was baptised by the Patriarch himself, which must be seen as a great honour and sign of respect for the ruler from the north of the north. The patriarch undertook to prepare a specially designed and in the end a very beautiful church. According to the biography of Olga she "bowed her head, and like a spouse abashedly wept, she eagerly drank in his teaching". From this point on her task was to follow the Christian ideal of compassion.

On the journey back to Kiev, Olga had craven images dashed aside and more heathens many miracles took place," at these crosses. To Olga's great sorrow, however, her son Svyatoslav remained an unyielding heathen. "How shall I alone accept another faith? My followers will laugh at that", he responded to his mother. And it was to be Olga's grandson Vladimir who in AD 988 brought Christianity to the kingdom of Russia.

The blessed Olga died on July 11 (new calendar July 24) year 969. "Olga was the precursor of the Christian land, even as the dawn precedes the day."

Olga from the Russian Primary Chronicle who from a missionary of the Russian Orthodox Church by S.H. Cross and O.P. Shestovitch-Voron, Medieval Academy of America 1935.

Olga mosaic from tunnelbar in Kiev.
Olga mosaic from Kiev metro system.

ryska namnskatten hämtats från Byzans, dvs det östromerska riket. De grekiska martyerna och asketerna från de första århundradena utgör den största gruppen heliga både i den ryska och grekiska kyrkan. Rus kristnades från Byzans i slutet av 900-talet, och de inhemska helgonen var länge relativt få.

De gamla hedniska namnen trängdes alltså ut och bara ett fåtal blev kvar. Olga är dock känd under sitt gamla namn – som är skandinaviskt – och inte under sitt dopnamn Helena. Ingegerd värdas däremot under sitt nummenamn Anna. Dessutom hade hon ytterligare ett kristet namn, Irina.

I det flöresedutimlira Rysland bru-
dett ett nybott barn li namn efter att
hågen som frändes på födselstid, att
eller på en dag gräfsse eller efter. Det
var sedan helgendagen man frände i
familjen med feater och presenter – det
var bundet till himlen som var devik-
t. Dagens Rysland och från man födel-
sedag precis i som i Sverige, även om
namnslagsfrändet med det åkade
intresset för kyrkan upplever en renis-
sans.

En ortodox troende brukar ha en ikon av sitt helgon och befärdar den. Ikonen är målad efter fasta principer och gäller detaljer i klädedräkten och andra attribut. Den heliga Olga ställs i fursinnemantel och med ett kors, skrifvulle eller en miniavtrycker i handen. Den heliga Anna avbildas i nunnan. Den heliga Anna avbildas i nunnan. Den heliga Anna avbildas i nunnan. Den heliga Anna avbildas i nunnan. Den heliga Anna avbildas i nunnan.

För att någon ska bli värdad som hel-
gon räcker det inte med ett rättfärdigt
och fromt leverne. Kyrkan måste ill-
erkänna den döda denna status, och för

detta kräva en speciell process som i den ortodoxa kyrkan är mindre formaliserad än i den katolska. Före ryka

[illegible]

Under sovjettiden var den ryska kyrkan berövad rätten att kanonisera nya helgon. Efter 1990 har kyrkan dock fått helga nya helgon, varav de mest spektakulära är den sista ryska kejsarfamiljen som kollektivt led martyrdöden i Ural 1918.

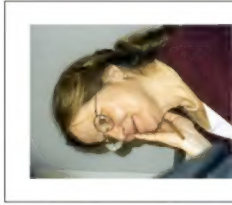
Både den heliga Olga och den heliga Anna hör till den ryska kyrkans tidigas-

te helgen. Olgas kvæder, som elg-
vittnesel var obligatorisk, forsvann
under omgælgens angreb på Kiev på
1200-tallet. Tiv plæter gik anbrud på
at bryde den hellige Annas (fødsels-
døds) Sofiakatedralen i Novgorod
og Sofiakatedralen i Kiev. Hennes hel-
gennavn var dog Anna av Novgorod.

Olgas og Anna, som levede på 1000-
tallet og 1100-tallet, ti tidlige helgen
obslut et svenskt perspektiv. Olga havde
troilgen slækt og till Skandinavern,
medan Anna/bogged, dotter till Olaf.

Skölkönung, var född här. Därmed kan
hon ses som det första svenska kvin-
lig helgonet.

- LITING / FURTHER READING
- Alexandrov, A.A., *Mo emmua islojigiti Olgi*. Pskov 2001.
 - Golubinskij, E., *Islojigi krasnitsa tsi islojigiti v ruskoj zarzki*. Moskva 1993.
 - Lefander, Elisabeth, *Stenig och Poken*. Svenska Institutet, Stockholm 2003.
 - *Nepomniashch, Brutus Osting Bolobrig*. Symposium, Stockholm/Steig 1998.
 - Puhkareva, N.I., *Wimes in Russian history from the tenth to the twentieth century*. Armonk, N.Y. 1997.

Elisabeth Läfstrand, f.ldr., är lektor i
nyska språket vid Stockholms universitet
och föresår kring det s.k. Ockupations-
arkivet från Norge/od.

Elisabeth Lifstrand, Ph.D., is a senior lecturer in Russian (assistant professor of Russian) at Stockholm University. She conducts research into the "Occupation archives" of Norway.

Saints in the Orthodox Church

SAINTS PLAY AN IMPORTANT part in Orthodox piety. Saints are deceased men or women who have lived honorable and earnest lives and steadfastly defended Christian ideals and are thus particularly venerated by the Church. Saints convey the prayers of the faithful to God, giving them greater strength. In this manner, one who does not worship a saint gains a new message to God and might be seen as close friends, intimates who listen to your prayers and send them on.

A large number of saints are celebrated by the Church each day of the year. Their names are entered into 12 Memorials. These books provide hymn text and details of their lives. It is impossible for the Church to give all saints equal prominence. For example, Saint Olga (Helga/Helena) is given prominence while Saint Anna (Ingeldast/Inna) is more modestly presented. Both, however, have had hymns written in their honour. Large numbers of saints have texts in common.

Every person Christianised into the Orthodox Church is named after a saint. This explains why the majority of Russian Finns and Swedes come from Byzantium, i.e. from the kingdom of East Rome. The largest group of saints in both the Russian and Greek Orthodox Churches are the Greek martyrs and ascetics from the early centuries. Russia was Christianised from Byzantium at the end of the 10th century, and for quite some time had but a very few saints of its own.

The old heathen names were therefore squandered out, only a few remained. Olga, however, is known by her old name – which is Scandinavian – and not by the baptismal name, Helena. Ingegerd is, however, venerated as Anna, the name she received as a nun. She also had a further Christian name, Ina.

A newborn in prerevolutionary Russia was normally named after the saint celebrated on its day of birth, or a day immediately before or after. Therefore, it was the saint's day which was celebrated without fail in a family with feasting and presents – a link to heaven were of primary importance. In modern-day Russia, birthdays are celebrated just as in Sweden, even if a child's day celebration with the increased interest in the Church is experiencing a renaissance. Orthodox believers usually have an icon of their saint in their homes, and the names of their saint to pray to. Such icons are painted according to specific principles as far as

dress details and other attributes are concerned. Saint Olga is depicted in a princess gown, and in her hand is a cross, a scroll or miniature church. Saint Anna is portrayed in nun's clothing, holding a scroll.

Being venerated as a saint requires more than a life of earnestness and piety. The dead person's status in this respect must be acknowledged by the Church, and this requires a special process which is less formalised in the Orthodox Church compared to that of the Catholic Church. Prior

clergy was an indispensable condition for the Russian revolution "against nihilism." When a bishop of a diocese was informed of such happenings, he demanded reliable reports, and on the basis of these it was determined whether or not the man or woman would be celebrated with church services on their day of death, or the day on which relics were removed from their grave. To lift, special hymns had to be written, a liturgical special hymn in question drawn up. Icons had to be painted. The canonization itself consisted of holding a ceremonial service on a determined day in the church walls, or close to where, the new saint had his or her grave. The Saint was then celebrated locally, but in certain cases the Patriarch or Synod decided to incorporate the feast day into the entire Russian Orthodox Church.

During the Soviet period, the Russian Church was stripped of its right to canonize new saints. Since 1990, however, it has gained several new saints, the most spectacular being the late Russian Tsaar family, which suffered the deaths of martyrs in the Urals in 1918.

Both Saint Olga and Saint Anna are among the Russian Church's earliest saints. The remains of Olga – and by witnesses to be unperishable – disappeared during 13th century attacks by the Mongolians in Kiev. The relics of Saint Anna are claimed by two separate places: the Cathedral of Sofia in Novgorod and Kiev. Her saint's name is however Anna of Novgorod. Olga and Anna, living as they did in 10th and 11th centuries, are early saints also in a Swedish perspective. It is likely that Olga had relational ties to Scandinavia, while Anna (in legend/born), daughter of Olaf Söfungsön, was born there. In this way, she might be seen as Sweden's first female saint.

Nytt gravfynd från furstinnan Olgas tid i centrala Pskov

JE A. JAKOVLEVA

För Pskov sensationellt fynd gjordes i slutet av 2003 vid en arkeologisk utgrävning inför bygget av ett kontorskomplex i centrala staden. Man fann då en kammargrav där den gravlagda var en skandinavisk kvinna.

DEN MELIGA FURSTINNAN Olga (Helga/Helena), den apostoliska, för Pskovborna inömt beklädd med saden och dess alla tidigaste historia. I den historiska traditionen ses Olga, som stadens skyddshelgon, och enligt vissa versioner var hon den grundare 2003 första Pskov 1100-årsjubileet av sitt första omnämnande i landets äldsta nationalkrönika, *Nagolshidana*. Under år 993 nämna det i krönikan att Kievfurstens Igor tog Olga, blivd från Pskov, till sin hustru.

Tyvärr är de återstående källorna knapphändiga och i de flesta fall tillkomna senare än händelserna i början av 900-talet. Historikerna torde knappast kunna uttrycka något nytt på området. Hoppet står alltså till arkeologin.

December av förlöpande arkeologiska utgrävningar har möjliggjort för dagen forskare att få en allmän bild av Pskovs äldsta staden sedan de tog på furstinnan Olgas tid.

Det blev klart att det långt innan den blivande Kievfurstens hustru fanns en bebyggelse på utdén där floderna Pskov och Velikaja flyter samman. Under 900-talet blev utdén yta flera gånger större (upp till femten hektar). Bebyggelsen såg ut som städer i Rus brukade - en fläckig, ett handlat centrum och en kullig plats (en helgedom och ett gravfält). Staden låge vid en stor vattendrag var gynnsam för dess ekonomiska utveckling. Pskov hade en

Kinngöva en 14:e december 2003 / Öppna av försvaret, December 2003

multietnisk befolkning. Där fanns de var, huvudsakligen svenner, men också finlånggräta, baltiska och skandinaviska sammar.

Bland de flera tusen arkeologiska fynden i Pskov ligger det, ibland i många andra av en ryska städer, enstaka skandinaviska föremål. Att olika etniska grupper levde i Pskov framgår av fynden från gravfältet som är från 900- och 1000-talet och är beläget några hundra meter

avlägsen från staden. Av fyndet utifrån hade gravar kan förmått skiljaktigt några stora utformade enligt skandinaviska traditioner (då förande en man, en kvinna och några barn). De som begravdes där kan, med viss reservation, kallas samstämt till furstinnan. Men man har länge saknat möjlighet att rekonstruera hur furstinnan Olgas landnämningar såg ut...

För för Pskov sensationellt fynd gjordes dock i december 2003, vid en

Silverhalskedja
Silver

Silverhalskedja
Silver

Silverhalskedja
Silver

Silverhalskedja
Silver

New burial finds in central Pskov from the time of Princess Olga

JE A. JAKOVLEVA

In December 2003 a sensational find in Pskovian terms was made at a statutory excavation prior to a building of an office complex in central Pskov. Here a burial chamber was found containing the remains of a Scandinavian woman.

The 1100th anniversary of Pskov, Saint Olga, princess, equal to the apostles, is intimately linked to the earliest history of their city. Historic tradition makes Olga (Helga/Helena) the Patron Saint of the city, and according to some version she was its founder. In 2003, the city of Pskov celebrated the 1100th anniversary of its first mention in the Russian Primary Chronicle - Russia's oldest national chronicle. The Chronicle records that in year 993 Igor, prince of Kiev took Olga, native of Pskov, as his wife.

Written sources are unfortunately quite sparse, and in most cases were recorded later than events in the early 900s. It is unlikely that historians can discern anything from the sparse. In this respect, the archaeological excavations have made it possible for modern researchers to gain a general picture of Pskov as it was in princess Olga's day.

Clearly a settlement at the confluence of the rivers Pskova and Velikaya existed long before the future princess of Kiev was born. During the 10th century the surface area of the town expanded several fold (up to 15 hectares). In appearance, the settlement was not unlike other towns in Rus, with a fort, a trading centre and a cult site (shrine and burial ground). The position of the town on a major water route was favourable to its economic development. The population of Pskov was multi-ethnic. Not only were the Slavs there (chiefly Kyrichans), but also Finno-Ugric, Baltic and Scandinavian peoples.

As with the archaeological finds in many other large Russian cities, the thousand

sands of finds in Pskov include ecclesiastical Scandinavian objects. Evidence that various ethnic groups lived in Pskov can be seen from 10th and 11th century finds from the burial ground. The burial ground is situated less than a kilometre from the first. It may be said that five of the 80 excavated graves are definitely farmed according to Scandinavian tradition (those of a man, a teenager and several children). With certain reservation, those buried there might be termed contemporaries to princess Olga. Though the chance of reconstructing the features of her contemporaries has long since passed...

However, in December 2003, a sensational find in Pskovian terms was made at a statutory excavation prior to the building of an office complex on Sovetskaya street. Here a burial chamber was found containing the remains of a Scandinavian woman.

The excavation took place in an area more than half a kilometre from the present burial ground, as it was known. The find was made in a central part of modern Pskov, near the confluence of the Velikaya river. This area was first incorporated into the city with the construction of a third ring of fortifications in the late 15th and early 16th century. The excavation site runs along medieval Pskov's main street, Velikaya street (now Sovetskaya street). Outside the city, the street continued northwards as an ancient country road. Thirty metres south of the construction site lies a medieval cemetery, Staraya Monastirya, believed to have been founded outside the city in the 14th century. No written sources indicate that this area was taken over by the city before the 15th century.

The grave was discovered after investigating the medieval layers from the city in a large square, grave-deep pit, a timber-built burial chamber was found. Herein were the remains of a woman, buried in sitting posture. She was furnished with an array of gold, silver and bronze jewellery common to Scandinavian

Figur af begravning i et stort gravvæb.
Rundt omkring brochen ligger de døde i graven.

ræddningstjeneste indbyrdes bygget af et konstant kompleks på Sovetskijgatan. Man fandt så en kammargrav der den gravlagde var en skandinaviske kvinde.

Området der ugrænsningen skede ligger mere end halv kilometer fra den detils kända, fortids gravvæb.

Pånder gik ind i de centrale delene af dagens Pakov, på højra stranden af Velskja. Dette område udførtes i

saden i og med at man byggede den tredje begravning i stier af 1200- og 1300-åle. Ugræsningsplanen strækker sig langs de meddelte Pakov husvægs. Velskja

gatan udgår Sovetskijgatan. Uanset enden byggede gatan i en midterdel meget gammel landbrug. Territo

mere steder er bygget her i stier af 1200- og 1300-åle. Ugræsningsplanen strækker sig langs de meddelte Pakov husvægs. Velskja

Velskja gatan udgår Sovetskijgatan. Uanset enden byggede gatan i en midterdel meget gammel landbrug. Territo

mere steder er bygget her i stier af 1200- og 1300-åle. Ugræsningsplanen strækker sig langs de meddelte Pakov husvægs. Velskja

Velskja gatan udgår Sovetskijgatan. Uanset enden byggede gatan i en midterdel meget gammel landbrug. Territo

mere steder er bygget her i stier af 1200- og 1300-åle. Ugræsningsplanen strækker sig langs de meddelte Pakov husvægs. Velskja

Velskja gatan udgår Sovetskijgatan. Uanset enden byggede gatan i en midterdel meget gammel landbrug. Territo

mere steder er bygget her i stier af 1200- og 1300-åle. Ugræsningsplanen strækker sig langs de meddelte Pakov husvægs. Velskja

Velskja gatan udgår Sovetskijgatan. Uanset enden byggede gatan i en midterdel meget gammel landbrug. Territo

mere steder er bygget her i stier af 1200- og 1300-åle. Ugræsningsplanen strækker sig langs de meddelte Pakov husvægs. Velskja

Velskja gatan udgår Sovetskijgatan. Uanset enden byggede gatan i en midterdel meget gammel landbrug. Territo

mere steder er bygget her i stier af 1200- og 1300-åle. Ugræsningsplanen strækker sig langs de meddelte Pakov husvægs. Velskja

Velskja gatan udgår Sovetskijgatan. Uanset enden byggede gatan i en midterdel meget gammel landbrug. Territo

mere steder er bygget her i stier af 1200- og 1300-åle. Ugræsningsplanen strækker sig langs de meddelte Pakov husvægs. Velskja

from women – several dozen objects in all. These included a unique, several-penned, metal brooch, rings and amulets. The traditional oval brooches were gold, and gold was also present in the grave in the form of fibulae, coins and a necklace and a wire ring with a small brooch.

The woman's high social status is indicated early by the valuable goods and the significant size of the burial chamber, and partly by the presence in the grave of a bronze neck for small weights.

The household utensils and objects of iron and organic material were less well preserved. Researchers have succeeded in identifying the handle to a flint, fittings to a wooden coffin, and a knife.

The principal conclusions remain to be drawn. The unique find demands comprehensive study; the objects must be carefully restored. In actual fact, the discovery may have raised more questions than providing answers as to the early history of Pskov. Continuing excavations seasons will see archaeological attempts to expand the area of investigation in the hope of finding further graves on the site.

Figur af begravning i et stort gravvæb. Rundt omkring brochen ligger de døde i graven.

ningen smycken af guld, silver och brons några duvsnål föremål. Man fann en halving, några hängsmücken, metallplåtar, ringar, armband m. m. De traditionella, ovala spinnsnäckorna var frägljda, och guld, fræskom i graven även i form av bysantiska mynt i ett halband och en trådnag mynt i ett plåta.

Att kvinnan hade en hög social ställning kan man såta sig till, då genom de dyrbara smyckena och gravkamrens bryllande metall, då genom att graven också innehåll en bronsad för smycken.

Stort begravt var husegen och föremålen avlign och organiska material. Konserverna har lyckats identifiera ett handtag till en flint, båg till en träkna samt en kniv.

De huvudsakliga slutsatserna återstår från att den. De dyrbara duvsnålerna är alltså smycken, och föremålen behövs restaurera noggrant. Uppräkningen har snarare givit fler frågor än svar när det gäller Pskovs tidiga historia. Under de närmaste åren kommer arkeologerna att försöka utvidga undersökningens område, i förhoppningen att de skall vinna sig att den påtruffade graven inte är den enda på platsen.

Oversättning: Magnus Dahlberg

ningen smycken af guld, silver och brons några duvsnål föremål. Man fann en halving, några hängsmücken, metallplåtar, ringar, armband m. m. De traditionella, ovala spinnsnäckorna var frägljda, och guld, fræskom i graven även i form av bysantiska mynt i ett halband och en trådnag mynt i ett plåta.

Att kvinnan hade en hög social ställning kan man såta sig till, då genom de dyrbara smyckena och gravkamrens bryllande metall, då genom att graven också innehåll en bronsad för smycken.

Stort begravt var husegen och föremålen avlign och organiska material. Konserverna har lyckats identifiera ett handtag till en flint, båg till en träkna samt en kniv.

De huvudsakliga slutsatserna återstår från att den. De dyrbara duvsnålerna är alltså smycken, och föremålen behövs restaurera noggrant. Uppräkningen har snarare givit fler frågor än svar när det gäller Pskovs tidiga historia. Under de närmaste åren kommer arkeologerna att försöka utvidga undersökningens område, i förhoppningen att de skall vinna sig att den påtruffade graven inte är den enda på platsen.

Oversättning: Magnus Dahlberg

ningen smycken af guld, silver och brons några duvsnål föremål. Man fann en halving, några hängsmücken, metallplåtar, ringar, armband m. m. De traditionella, ovala spinnsnäckorna var frägljda, och guld, fræskom i graven även i form av bysantiska mynt i ett halband och en trådnag mynt i ett plåta.

Att kvinnan hade en hög social ställning kan man såta sig till, då genom de dyrbara smyckena och gravkamrens bryllande metall, då genom att graven också innehåll en bronsad för smycken.

Stort begravt var husegen och föremålen avlign och organiska material. Konserverna har lyckats identifiera ett handtag till en flint, båg till en träkna samt en kniv.

De huvudsakliga slutsatserna återstår från att den. De dyrbara duvsnålerna är alltså smycken, och föremålen behövs restaurera noggrant. Uppräkningen har snarare givit fler frågor än svar när det gäller Pskovs tidiga historia. Under de närmaste åren kommer arkeologerna att försöka utvidga undersökningens område, i förhoppningen att de skall vinna sig att den påtruffade graven inte är den enda på platsen.

Oversättning: Magnus Dahlberg

ningen smycken af guld, silver och brons några duvsnål föremål. Man fann en halving, några hängsmücken, metallplåtar, ringar, armband m. m. De traditionella, ovala spinnsnäckorna var frägljda, och guld, fræskom i graven även i form av bysantiska mynt i ett halband och en trådnag mynt i ett plåta.

Att kvinnan hade en hög social ställning kan man såta sig till, då genom de dyrbara smyckena och gravkamrens bryllande metall, då genom att graven också innehåll en bronsad för smycken.

Stort begravt var husegen och föremålen avlign och organiska material. Konserverna har lyckats identifiera ett handtag till en flint, båg till en träkna samt en kniv.

Ingegerd – en bricka i det politiska spelet

CATHARINA INGELMAN-SUNDENBERG

I det som var 1000-ålets Sverige fanns inte så mycket att välja på för en kvinna i hög ställning. När Ingegerd (Irma)/Anna (ca 1000-ca 1050), den krisens sveakungen Olaf Skötkonungs (ca 980-ca 1020) dotter, nådde giftningsåldern blev hon en politisk schackpjäs bland kunga- och furstehusen i det dåtida Europa. Hennes far kunde användas sin dotter för att i bästa fall utvinna sitt rike eller som pant för fred och Ingegerd själv var väl medveten om detta.

POLITIKEN I KRANINAVEN VID den här tiden handlade inte bara om krigare och ledningsfaktorer. En kvinna kunde vara lika mycket värd som en hel armé.

I de riken som omgav det politiskt instabila Skandinavien var det framför allt Norge och Rus som det var klokt att hålla sig väl med. Och i det ena riket fanns en ung, hjälte i hennes egen ålder, Olaf Haraldsson, och i det andra en stiftsman, Olaf Haraldsson, som var en av de rikas rikaste furstar.

I Västeuropa hade redan hennes kusin, Ragnvald jarl, som var gift med kungadottern Ingeborg, gjort en del av kungadömet i väst. Kusin Olaf Haraldsson, som var en av de rikas rikaste furstar, var en av de rikas rikaste furstar.

I Västeuropa hade redan hennes kusin, Ragnvald jarl, som var gift med kungadottern Ingeborg, gjort en del av kungadömet i väst. Kusin Olaf Haraldsson, som var en av de rikas rikaste furstar, var en av de rikas rikaste furstar.

I Västeuropa hade redan hennes kusin, Ragnvald jarl, som var gift med kungadottern Ingeborg, gjort en del av kungadömet i väst. Kusin Olaf Haraldsson, som var en av de rikas rikaste furstar, var en av de rikas rikaste furstar.

I Västeuropa hade redan hennes kusin, Ragnvald jarl, som var gift med kungadottern Ingeborg, gjort en del av kungadömet i väst. Kusin Olaf Haraldsson, som var en av de rikas rikaste furstar, var en av de rikas rikaste furstar.

I Västeuropa hade redan hennes kusin, Ragnvald jarl, som var gift med kungadottern Ingeborg, gjort en del av kungadömet i väst. Kusin Olaf Haraldsson, som var en av de rikas rikaste furstar, var en av de rikas rikaste furstar.

I Västeuropa hade redan hennes kusin, Ragnvald jarl, som var gift med kungadottern Ingeborg, gjort en del av kungadömet i väst. Kusin Olaf Haraldsson, som var en av de rikas rikaste furstar, var en av de rikas rikaste furstar.

I Västeuropa hade redan hennes kusin, Ragnvald jarl, som var gift med kungadottern Ingeborg, gjort en del av kungadömet i väst. Kusin Olaf Haraldsson, som var en av de rikas rikaste furstar, var en av de rikas rikaste furstar.

Den heliga Anna Ingegerd av Noreg
De av kon Min i 1200-ålet, Noreg
Sankta Anna Ingegerd av Noreg
Ikon av en 1400-ålet, Noreg

Sofia Cathedral in Kiev. Building of the Cathedral commenced in 1037 on the site of the original church of the Virgin and prince Yaroslav the Wise. The cathedral is named after the Holy Spirit. From *Shiryaev, Igor, 1997, p. 100*.

brudgum en guldsmickad kapp och Olav själv tog de med flaggsydd skopp till gamla Kongehallen (Kongsgården) för att hämta anbud. Men olav konungsdötterns älskade inte till. Olaf Skotkonung hade nämligen inte haft någon smitt av kopp feber, följde till Kongehallen i Uppsala. Inngärd försvårade och när fulen stod berättade att han följde den orme på en enda morgon, repeterade han både att Olav Haraldsson missade han hade följt den kungen på samma tid. Sedan inngärd och norske kungen väntade på att guvernören skulle komma till stånd inlände påbörjade ett bud från Norgens (Hågerud/Cronstads). Det var den russiske försen Jaroslav den vise (ca 976-1054) som i ett brev bad om att få gifta sig med inngärd. Kaniske hade han skrivit älskade hur Sveriket och

Norge närmast sig varandra, någots som kunde smittas av rikets inflyttning. För Olaf Skotkonung så var fränt i hemmet på allt. Nu slapp han den norske kungen, fick frid med Rux och dessutom en del emot svenska inflyttningarna. Han pressade inngärd att säga ja och flera dagar efter förbudet låg och många eftergifter gick till med på att ingemånen. Var 10 år efter tvångsutsatta alla att gifta sig med en 15 år äldre främling, borta i Norge. Som Men vid det fick hon en del ländsmännen kung Stenar Ladsaga (Aldegård) som morgon gav.

Olav Haraldsson som väntat på inngärd inlände blev all fördröpt att han hade med krig och missat genom att Ragnvald jätt i hemlighet lyckades gifta bort Olaf Skotkonungs

andra dotter och inngärds halvsyster Astrid med Olav, räddades freden. Inngärd förmådde att både och rycka ha anpassat sig till i för. Med Jaroslav fick hon tio barn och de blev makarna. Inngärd hjälpte Jaroslav i hans krigsång och när det fastslagen blev frid, byggde de upp Kiev efter bysantinskt mönster. Cyllene Finsen, den vedare av de tre kyrkan till Jaroslav såld, och Sofia kyrkan tillkom på initiativ av aristokrater och även beundring av inngärdens i staden.

Jaroslav och inngärds tre barns och Jaroslav i Sofia kyrkan i Kiev. Jaroslav and Jaroslav's mother's church in Sofia Cathedral in Kiev. From *Shiryaev, Igor, 1997, p. 100*.

STEN TESCH

Ungfär samtidigt som nya städer grundades övergavs äldre städer eller stadslänkande samhällen s.k. prototowns, inriktade på hantverk och om-sättning av prestigevaror. De nya städerna grundades ofta i närheten av dessa äldre urbana centra. Birka, Fornsigtuna/Sigtuna, Uppåkra/Lund, Heideby/Schleswig (Tyskland), och Kaupang/Trondheim (Norge) kändes

kort sagt kan man tala om europeisering av hela den norra periferin. Brytningen mellan öst- och västkyrkan låg ännu en bit fram i tiden (1054).

Den ursprungliga sadelplanen var mycket enkel. Längs med och på båda sidor om en gata, en bit från men paralled med stråden, anlades en rät längsmåla 20-30 meter långa tomter. I stadens mitt låg en stor tomt som toktaks som kungsgården. Avren som skiftades källor skänks, är det ett rimligt antagande att Olaf Skötkonungs dötter huggade i sin ungdom tidvis vägsat på kungsgården i Sigtuna.

Sigtuna var från början en helt och hållet kristen stad. Hedniska gravar saknas även på de äldsta gravgårdarna. De första träkyrkorna byggdes dock inte

Siguna grundades på 970-talet. Till skillnad från Kiev finns det inga återstående källor att vi till när stadens idylliska historia ska berättas. Däremot finns det ett rikhaltigt och omfattande arkivskogat material. Inte minst har de senaste fyra årens utgrävningar lett till att synen på Sigunas uppkomst och funktion på ett avgörande sätt förändrats. Den illda stadsplanen kan nu bilda daterna och rekonstrueras. Av det arkologiska materialet framgår tydligt att staden är anlagd och det i ett svep. En riklig tolkning är att det var kung Erik Svergers son som bodde här under.

Den ursprungliga sadelplanen var mycket enkel. Längs med och på båda sidor om en gata, en bit från men paralled med stråden, anlades en rät längsmåla 20-30 meter långa tomter. I stadens mitt låg en stor tomt som toktaks som kungsgården. Avren som skiftades källor skänks, är det ett rimligt antagande att Olaf Skötkonungs dötter huggade i sin ungdom tidvis vägsat på kungsgården i Sigtuna.

Sigtuna var från början en helt och hållet kristen stad. Hedniska gravar saknas även på de äldsta gravgårdarna. De första träkyrkorna byggdes dock inte

På 900-talet var Kiev ännu en trästad och det hade länge funnits bosättning-
ar på platsen. Staden bestod då av två
delar. Dels en befäst högstad Sturkiv-
ska (Gamla Kiev) där fursten och hans
följje visades, dels en lågstad Podol
(Podil) vid Dneps (Dnjepir) strand för
handelsmän, hantverkare och fiskare.
Den befästa kullen avgränsades av upp-
till hundra meter branta sluttningar på

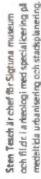
För de tidiga städerna var mångkyrk-
ligheten ett typiskt drag. Med tiden blev
kyrkans påverkan på stadsplanen så djup
att vi kan tala om ett sakralt stadssum.

Så var faller i Sigtuna och även i Kier. Sigtunas stadsplan anknöper klart till den nordvisepiska tradition. Både de och stadsgränslas utformning och byggnation har direkta arkeologiska belegga i motsvarigheter i Tredheim och Odo/Gumlebyn. Plåten som Dublin och det englo-skandinaviske York hade i sina vikingatida fästningar, de stadsplaner som de skandinaviska orterna. Förbiller fanns redan i 700-talets Ribe och Dorestad vid Nordalens

Maailmanlaulu Nynhetter - Olipa että lausua!	32
--	----

- *Sven, Teach, Freda Hell will* (unpublished, 2001-2; Larben)

Chlorine. Presumably, the chlorine in the ClO_2 is from a chlorine-containing material.

Ph.D. in archaeology, with specialisation in medieval urbanisation and town planning.

Received 10 November 2003; revised 10 March 2004; accepted 10 March 2004

Sigtuna was in marked contrast. Of course, the occasional word of God could no doubt be heard from the hall buildings of the

Any such visit to Sigtuna by Vladimir would hardly have made an impression on him. It is a fact that archaeological excavations

Siguna enjoyed a similar period of prosperity, but here it was new circumstances in power-politics and the rise of Stockholm which heavily reduced its importance. In modern times, both Siguna and Käv are

once again emerged, and again the sizes are those comparable to David and Goliath.

Mawaridun Nyheter - Öljus 89 Ingepand 33